

Q.K. 424, 6.

X 1876763

B. M.

II i
1008

C E N S U R A
C A T H O L I C A

ALPHONSI
TOSTATI,
Hispani, Episcopi
Abulensis.

De
C O L L O Q U I O
R A T I S P O N E N S I.

BIBLIOTHECA
KAVIANA

A N N O

M. DC. VIII.

UNIVERSITÄTS-BIBLIOTHEK
HALLE
(SAALE)

C E N S U R A
C A T H O L I C A

ALPHONSI
TOSTATI
Hisp. Episcopi

Abbat. S. Martini

in

Corona

RATISBONENSIS

A. N. M. O.

M. DC. VIII.

A

stro
ma
giu
mu
fici
duc
scie
sun
re o
mir
dra
priv

V I T A

Alphonsi Tostati, Hispani,

Episcopi Abulensis,

A U T O R E

R A I N E R O B O V O S I O

*Cano. Reg. congreg.**S. Salvatoris.*

EX VETUSTIORIBUS, QUOS
 è tenebris Nostri in lucem revoca-
 runt, nullus Auctor omni sublata con-
 troversia, extitit, qui sit cum eximio
 singulari ac planè divino Tostato no-
 stro comparandus. Is enim propemodum puer Sal-
 manticæ liberalibus disciplinis traditus, ac in Colle-
 gium Sancti Bartholomæi in Lauro receptus, relicto
 mundo primùm in Presbyterum, deinde in Ponti-
 ficis dignitatem divina providentia assumtus, vix
 duos & viginti annos natus, tantam rerum omnium
 scientiam est adeptus, ut non solùm eorum, qui nunc
 sunt, antecellat gloriam, sed etiam antiquorum fe-
 rè omnium memoriam superaverit, usque adeo, ut
 mirum sit, quoniam pacto, tam exiguo, id est, qua-
 draginta annorum, quo vixit tempore, inter publica
 privataque negotia (erat enim Regis Consiliarius,

A 2

Hispa-

Hispaniarumque major Referendarius) tanta percurrere, intelligere, meminisse, disputare, conscribereque potuerit, quanta certè nullus unquam ne legere quidem se posse confidat. Fuit cum primis doctus Vir acutissimo ingenio, iudicio peracri, memoria profunda & immensa, & quod magis refert, insigni sanctimonia. Nulla ei artis ingenuæ cognitio defuit: omnes liberales disciplinas, nullo adhibito Præceptore, & didicit & penitus exhausit Philosophiã, Theologiam, Pontificium ac Cæsareum Jus ita complexus est, ut in Salmanticensi Academia, in qua paulo antè didicerat, mox docuerit, essetque triplici Stipendio conductus è publico, id quod ante eum, nec post adhuc nulli contigit. In Mathematicis versatissimus fuit. Omnium rerum gestarum ab orbe condito usque ad sua tempora cognitionem memoriamque reservabat. Multa in Geographia scripsit; utriusque linguæ, Græcæ præsertim & Hebrææ peritia excelluit. Omnium denique scientiarum, doctrinarumque arca & emporium fuit. Et, quod vix credi potest, ita in singulis doctus evasit, ut earum unicæ tantum toto vitæ suæ decursu operam dedisse videretur. Tanta viguit Memoria, ut quos legisset libros, nullo labore integros recitasset. Hinc ferunt, eum universorum Salmanticæ Scholasticorum Abulensisque ditionis sacerdotum, quorum infinitus quasi est numerus, eorumque qui semel adissent, non solum nomina, sed gentem & fortunam retinuisse. Sed quid mirandum: Cum hæc summi ac præpotentis Dei munera fuerint singularia? Nunquam otiosus, nunquam inventus est, jejuniis, vigiliis, orationibus semper in-

tensus

5

rentus illustre sanctitatis omnibus exemplum præbuit. Virginem natum, virginem obiisse affirmant. Ita ut veluti Beatus in Ecclesia Abulensi sub honorifico deposito veneretur, atque in sepulcro conditus per populos, per civitates, per omnium ora versetur.

Sunt ea quæ scripsit memoratu incredibilia. Incipit à Moyse, sacras percurrit Historias, novam legem interpretatur ac diligenter exponit. In his minutissima quæque in lucem pandit, abdita reserat, arcana revelat, erroneas confutat, falsa explodit, & gravissimo quodam stylo altas sublimesque sententias explicat. Hebræorum Rabinorum scripta perlegit, & si quæ bona inerant, excerpfit ac comprobavit; errores autem, deliramenta, somnia & superstitiones refellit & explodit; Omnia sapienter, omnia integrè, omnia graviter tractavit. Et quanquam universa quæ scripsit ornatissima sint & exculta, enituit tamen majori quodam doctrinæ splendore, cum de sacris Evangeliiis egit tam multitudine quæstionum, quam sapientiæ profunditate. Tot tantaque præclara in easdem scripturas sacras edidit volumina, ac etiam ex variis materiis opuscula, ut sit incredibile dictum, tam brevi temporis spacio, nempe decem & octo annorum, tam ingentem molem & dictasse, & propriis digitis scripsisse, quorum Catalogus inferius hic describetur.

In editione autem operum, quæ jam extabant, quid præstiterimus, haud facile referre possumus. Primum quidem sensus, ac sententias multis in locis confusas, ac depravatas, maxima qua potuimus diligentia, ac studio reformavimus. Deinde multorum

A 3

Aucto-

Auctorum testimonia, Auctoribus ipsis, ex quibus desumpta erant, adhibitis, restituimus. Præterea annotationes marginales, quoniam nonnullæ superflue erant, quædam inutiles, & vanæ, permultæ falsæ, & quod magis refert, quamplurimæ erroneæ, ac temerariæ, ob idque ab Auctoris MENTE, QUÆ SEMPER PURA, SANCTA ET CATHOLICA FUIT, prorsus alienæ, magna ex parte recidimus, ac penitus delevimus, atque aliquantum earum loco, tum alibi adjectis, totum opus locupletavimus. Insuper cum, in priori editione nulla orthographiæ, nulla interpungendi ratio habita fuerit, nullum adhibitum diphthongum, nihil quidem sine stomacho legebatur. Nunc verò multa diligentia, ac labore usi sumus, ut omnia, mendis omnibus sublatis, rectè emendateque imprimerentur, quo totum opus suæ puritati, ac decori restitutum prodiret in lucem.

Demùm quod ad Indicem spectat, tanta cum foeditate vitiorum reperimus, ut nullo, neque in priore quidem editione, usui esse posset. Numeri enim citationum, ut sententiarum errata, quibus scatebat, silentio prætereamus, ita falsi, ac fallaces erant, ut decimum quemque fidelem, si experiaris, certè non invenies. Nunc emendatum, exornatum, & auctum tibi reddimus, VALE.

Super Genesin liber unus, quem scribebat Anno 1436.

Super Exodum libri duo,

Super librum Numerorum libri duo,

Super Deuteronomium liber unus,

Super Iosua libri duo.

Super

Super Iudicium & Ruth, liber unus.
Super primum librum Regum, libri duo.
Super secundum, liber unus.
Super tertium, liber unus.
Super quartum, liber unus, hunc composuit Anno 1446.
Super Mattheum libri septem, quorum sextum
Anno 1446. septimum verò 1449. edidit.

Opusculorum, quæ jam excusa sunt:

Defensorium trium conclusionum, quem emisit

Anno 1443.

Libet de quinq; figuratis paradoxis.

Libellus de sanctissima Trinitate.

Libellus super Ecce virgo concipiet &c.

Libellus contra Sacerdotes publicos concubinariorum.

Libellus de statu animarum post mortem.

Libellus de optima Politia.

Impressa sunt Anno 1507. Venetiis, ut videre licet in
 Bibliotheca Gesneri, & iterum ibidem Anno 1596.
 tredecim justis voluminibus in folio: Philippo Se-
 cundo Hispaniorum Regi dedicata.

I. Bavarici.

Palatini.

Sacra Scriptura non est
Iudex omnium controversi-
arum fidei & Religionis Chri-
stiana. Est quidem norma in-
fallibilis, verum nec sola nec
unica

Verbum Dei Prophetarum,
Evangelistarum, & Apostolo-
rum scriptis comprehensum,
doctrina, cultus ac fidei Chri-
stiana unicam, certam atq;
infal-

unica, sed præter hanc neces-
sario admitti debent traditio-
nes & Ecclesie definitiones,
Doctoremq; Orthodoxorum
consensus.

Proleg. pag. 18.

infallibilem normam, regulã
ac mensuram, cui propter ipsã
Deum authorẽ per se fides ha-
benda sit, indubitanter agno-
scimus.

Proleg. pag. 19.

To status.

Soli sacrae scripturae & non alii adhibenda est
fides firma, Ind. 177. f. 6.

Sacra Scriptura omnes artes & negotia dignita-
tis altitudine antecellit: Est enim **OMNIUM CER-**
TISSIMA, Proleg. in Gen.

Quæritur, quare Christus in omnibus istis ten-
tationibus defendit se autoritate scripturae? Nam in
singulis allegavit aliquid contra dæmonem, ut patet
in litera (scriptum est, scriptum est, scriptum est.)

Quia Christus volebat respondere valde efficaciter
diabolo, ut se conclusum & confusum videret: **ET**

QUIA NULLA EST MAIOR AUCTORITAS
SUB DEO, quàm **SACRAE SCRIPTURAE**, qui
per eam convincitur, **FIRMISSIME** convincitur,
Matth. 4. q. 28.

Autoritates sacrae scripturae sunt arma offensiva,
quia per ea invadimus hostes & **SUPERAMUS**, qua-
re tela vocantur. Gen. 9. c. 1. E.

Si contingat, quod dicens talis sit, qui errare non
possit, scitur verum esse, quod dicitur, necessario non
ex necessitate, quam in se habet res gesta, sed neces-
sitate consequente; sed iste dixit, qui errare non po-
test, ergo necesse est verum esse, quod ille dixit: Et
isto

isto modo adhibemus fidem sacrae scripturae. Nam licet continentur in sacra scriptura multa historica, ut de creatione mundi, & de diluvio, & de divisione linguarum, & de divisione maris rubri, & transitu Jordanis, & statione atque reversione Solis, quae non solum non habent causam ad hoc, quod probent, sed etiam repugnant conditioni naturae; quia tamen scripta fuerunt omnia haec à Prophetis, qui locuti sunt per Spiritum sanctum, adhibemus illis tantam fidem, ita ut dicamus, impossibile fuisse falsa scripsisse eorum Auctorem, quia aliàs Spiritus sanctus mentiretur per quem solum, & non per ingenium, nec per voluntatem humanam ista scripta sunt. Sic patet 2. Petri 1. sententia: Non enim aliquando voluntate humana allata est prophetia, sed Spiritu sancto dictante, locuti sunt Sancti Dei homines. Et ista est auctoritas omnium librorum sacrae scripturae, tam Novi quam Veteris Testamenti, qui Canonici appellantur. Et de istis dicit Augustinus, quod istis solis libris, qui Canonici appellantur, tantam novit fidem adhibere, ut credat auctores eorum non potuisse mentiri: in epistola ad Vincentium Donatistam. Et paulò post: Quia auctor sacrae scripturae est talis, qui mentiri non potest, scilicet Spiritus sanctus, assentimus istis, quia scimus, Deum haec & quaelibet mirabiliora efficere potuisse. Defens. p. 2. cap. 18.

In omnibus, quae fiunt, semper oportet dare Regulam, per quam ea quae fiunt mensurentur: & sicut Regula debet esse CERTISSIMA, ita debet conformari operatio illi, in quantum possibile est. Cum ergò in omni VERITATE, VERITAS DIVINA

B

fit

fit certior & immutabilior, ergò omnes aliæ debent regulari per illam, & in quantum conformantur illi, sunt veræ: in quantum autem deviant ab illa, deviant à natura veritatis. SACRA autem SCRIPTURA VERITAS DIVINA EST, ideò Judicium nostrum debemus regulare per illam, applicando ad eam, non autem applicare legem Dei ad intellectum nostrum: quia sic peribit omnis cognitio veritatis, cessante certo modo cognoscendi. Genes. pag. 16. cap. 4. F.

2. Bavarici,

Illud negamus, omnia omnino, quæ ad cultum Religionis, seu doctrinam spectant expressè in scriptura sacra contineri, p. 112. Quis enim non audivit, jam sæpius à nobis negatum scripturam seu scriptum DEI verbum esse systema illud perfectum, quod nempe perfectè & expressè continet omnia omnino dogmata tam fidei quam morum, pag. 121. p. 154. Nec ulla ratione probari potest, quòd omnia omnino præcepta tam fidei quam morum veteris Testamenti sint scripta, p. 139. De nova legis præceptis id probari nunquam potest. ibid.

Palatini.

In verbo divino omnia, quæ nobis ad veram DEI & voluntatis divinæ agnitionem, adeòq; ad salutis æternæ consecutionem, nec non ad cultus DEO placentes necessaria sunt, sufficienter contineri, minimè dubitamus.

Quæcumq; ad salutem scientiæ necessaria sunt, satis perspicuè & dilucidè in utroq; novo præsertim Testamento, nobis ob oculos posita esse Dei beneficio, agnoscimus, pag. 20.

Tosta-

Tostatus.

Fundamenta necessaria ad salutem TAM IN FIDE QUAM IN OPERE OMNIA posita sunt per Christum & Apostolos ejus in scriptis, quæ reliquerunt. Defens. p. 2. c. 53.

Sacra scriptura OMNIBUS SUIS PARTIBUS PERFECTISSIME constat, ut nec additamentum, nec subtractionem patiatur. Ind. 177. c. 3.

Sacratissima scriptura, quæ Spiritu sancto dictante composita est, in omnibus partibus suis ita perfectissime constat, quod nec ei subtrahi, nec addi conveniat, ut patet Deut. & Apocalyp. ult. cap. præfat. in Gen. p. 2.

—————

3. Bavarici,

Palatini.

<p><i>Præter scripturam necessario admitti debent traditiones & Ecclesie definitiones Doctorumq; Orthodoxorum consensus. Pag. 18.</i></p>	<p><i>Traditiones non scriptæ, quæ cultum spectant, reiciuntur in sacris literis, p. 93. Pij Reges, Princeps & Sacerdotes tantum ad veterum D. E. I respexerunt. Pag. 88.</i></p>
---	---

Tostatus.

Super illa verba Deut. cap. 4.

Non addas nec detrahas quicquam.

Hic commendatur lex ex perfectione, quia perfecto nec addi potest, nec auferri debet, ut patet 2. Ethic. Operibus benè se habentibus, dicunt, quod non est auferre nec apponere, Sic Apoc. ult. c.

B 2

quia

quia tota revelationum series clauderetur, dicitur; Si quis apposuerit ad hæc, apponet Deus super eum, plagas scriptas in libro isto, & si quis diminuerit, auferet Deus partem ejus de libro vitæ & civitate sancta. Quòd autem alicui scripturæ canonicæ nihil detrahi vel diminui debeat, manifestum est quia omnis scriptura sacra Spiritu sancto dictante conscripta est, ut 2. Petri 1. Omnis Prophetica scriptura propria interpretatione non fit, non enim voluntate humana allata est aliquando prophetia, sed Spiritu sancto inspirante locuti sunt sancti Dei homines. Qui autem aliquid de scriptura tollit, ideo tollit, quia verum non esse putat, qui autem tale facit, non solum infidelis, sed etiam contra Deum præsumtor est: unde auferet Deus partem ejus de libro vitæ & civitate sancta, Apoc. ult. quia Deo manifestè contradicere audet. Et sic Arriani raserunt de Evangelio Johan. 14. Ego in Patre, & Pater in me est. Et illud de Canonica Joh. 5. Et hi tres unum sunt, dicentes: Hoc non esse de sacra scriptura, quia contra eorum infandissimum errorem militabat, scil. quod Filius esset pura creatura. Sed quantum ad additionem sacræ scripturæ, aliter est dicendum, quia aut ille qui addit tanquam aliquid de textu, vel necessarium sicut alia quæ sunt in textu, velut dictum à Spiritu sancto, & hoc vocatur propriè addere, & qui talia agunt, mortem æternam incurrunt, &c.

Alio modo fit additio sacræ scripturæ per modum interpretationis. Est enim scriptura obscura, & in quibusdam locis humanum ingenium excedens, Et paulò post: Taliter ergò in sacra scriptura adden-

addentes, quantum Spiritus sanctus unicuique largiri dignatur, vituperandi non sunt, cum eos & ipsa Scriptura commendet, non parvum laboris præmii-um ponens, scilicet: Qui elucidant me, vitam æternam habebunt. Eccles. 24. c. Et ista interpretatio non propriè vocatur additio, quia additio facit in re magis esse: interpretatio autem non facit aliquid magis esse. Unde non accrevit Scripturæ sacræ ex multiplici expositione omnium Doctorum Catholicorum, qui ab exordio primitivæ Ecclesiæ fuerunt usque hodie, unus apex, aut jota unum. Et sic tanta erat sacra scriptura, cum nullus eam adhuc exposuerat, quanta in fine mundi, quando super eam quasi infiniti libri confecti fuerint, ut Joh. 21. c.

Concordat Lyra Deut. 4. Non addes nec detrahes quicquam, eminentia legis ostenditur ex eius perfectione, cum dicitur: Non addetis ad verbum, &c. Illud enim perfectum est, quod non habet aliquid superfluum aut diminutum,

4. **Bavarici.** **Palatini.**

<p><i>Iudex omnium controversarum fidei & Religionis Christianæ est Pontifex Romanus, hodie Clemens VIII. Petri Successor, Christi Vicarius; cuius definitio toti Ecclesiæ cum auctoritate proposita in controversis questionibus religionis decidit</i></p>	<p><i>Verbum Dei controversiarum religionis omnium, inter eos præsertim, qui Christianorum nomen sibi vendicant, Iudicem, aut sane vocem Iudicis supremi, quem</i></p>
B 3	quem

cidendis infallibilis est, sive cum quem omnes agnoscere,
concilio sive absq; concilio definiat. timere ac venerari se-
nemur, constituimus.

Pag. 168.

Pag. 190.

Tostatus.

Papa potest errare in fide & operibus, & effici hæreticus, ut in Marcellino Liberio, & Johanne 22. apparet, neque sequitur: Papa condemnat aliquam propositionem tanquam hæreticam. Ergo est hæretica. Defens. p. 2. c. 30.

Judicium in controversiis religionis est totius Ecclesiæ universalis, quæ sola & nemo alius habet Privilegium, quod non possit errare. Defens. pag. 2. c. 25.

Papæ autem hoc Privilegium non tribuendum; neque Papam pro Ecclesia accipiendum, quippe qui non modo errare, sed qui hæreticus fieri possit. Defens. p. 2. c. 30.

Summus Pontifex, in quantum est **U N U S** J u d e x, **E R R A T** aliquando, quia non cognoscit omnia, licet dicatur habere omnia Jura in scrinio pectoris, ut patet in 6. dist. rescriptis, c. Licet Romanus: Et sicut aliquando contingit eum peccare mortaliter, perdendo charitatem, ita contingit eum perdere rectum judicium, quantum ad aliquid. Et paulò post: Romanus Pontifex licet magnam habeat potestatem, interdum non est vir multum virtuosus, quia tamen non habet Deum, ita ei respondentem ad omnia, sicut habebat Moyses, facilius **E R R A R E** potest. Exodi cap. 18. q. 11.

5. Bava-

5.

Bavarici.

Papa quando aliquid pronunciat ac definit ex cathedra sub anathemate, tunc pronunciat ut Pontifex & non errat. Et cum per bullam alligat totam Ecclesiam, tunc idem certum est, illum pronunciare ut Pontificem.

Pag. 87.

Palatini.

Summos Pontifices constat sapissime errasse. Ergo non simpliciter standum illorum sententia.

Pag. 43.

Tostatus.

Persona est eadem numero, Gregorius ut Papa, & ut non Papa: & ideo æqualis sapientiæ est, utroque modo, sed non æqualis potestatis. Quia Papatus potestatem addit. Potestas autem est ad aliquid jubendum, non ad aliquid veriùs dicendum. 1. Reg. pag. 147. col. 1. E.

6.

Bavarici.

Fœmella in veteri Testamento non habuerunt spem salutis, pag. 40. Damnat scriptura omnes fœmellas ante annos discretionis mortuas, pag. 47. Quomodo fœmella mundata fuerint, in tota scriptura sacra non reperitur. Pag. 52.

Palatini.

Fœmella in veteri Testamento salva facta sunt ex promissione, qua facta est Abrabæ & se-
mini eius, Gen. 17. p. 42. Remediù pro fœminis fuit meritù Christi, quod retrò operabatur ad fœmellas etiam in veteri Testamento. Pag. 45. 50. 52. 42. 58.

Tostatus.

Tostatus.

Gen. cap. 17. pag. 260. col. 2. (in verbis, Omne masculinum:) Fœminæ autem, quia carebant illo membro, in quo fiebat circumcisio, non circumcidebantur, sed in eis sufficiebat FIDES MESSIÆ FUTURI saltem implicita, in quo omnes salvandi erant.

7. Bavarici.

Masculi ante octavum diem sine circumcisione mortui damnati sunt. p. 40. De parvulis ante octavum diem mortuis non ostendetur locus in tota scriptura, qui promittat illis beatitudinem.

Pag. 44.

Palatini.

Masculis ante octavum diem morientibus, non fuit data illa lex circumcisionis: Proinde Deus in casu necessitatis immeditata sua virtute operatus est in illis regenerationem, & sacramentis non ita suam gratiam admittat, ut extra illa non possit opem ferre.

Pag. 42.

Tostatus.

Si periculum mortis ante octo dies puero eveniret, nec propter hoc circumcisio accelerari debebat, tamen puer sic moriens: si non ex negligentia parentum omitterentur ceremonialia, non perdebatur, sed transferebatur ad finem Abrahamæ, SALVUS IN FIDE parentum promptorum facere, quod Lex mandabat, nisi Deus hoc impediret, vel natura Gen. 17. cap. fo. 260. col. 4. in verbis: Omne Masculinum.

Concor.

Concordat Pererius Cardinalis in Gen. cap. 17. his verbis: Dicat aliquis; quod igitur remedium ad expiationem peccati originalis adhibebatur infanti ante octavum diem de vita periclitanti. Illud idem profecto, quod antè institutam circumcissionem in lege naturæ ad eum finem usitatum & comparatum fuerat: Applicationem dico fidei parentum vel curatorum infantis offerentium, exteriori aliquo signo cum Deo & providentiæ ejus commendantium. Nam post latam circumcissionis legem, remedium illud antiquatum est, uno tantùm excepto casu, si ante octavum diem circumcissionis mors infantis timeretur: tunc enim remedium illud erat salubre & efficax, non minùs certè, quàm simpliciter fuerat ante præceptum circumcissionis..

8. Bavarici.

Aaron fuit quidem Pontifex, sed non SUMMUS, verùm comparatione sui fratris Moysis, pag. 63. Aaron summus quidem fuit propter reliquos Sacerdotes, non autem respectu fratris, qui fuit superior. pag. 64. Fuit supremus in suo genere, id est, respectu subditorum, sed non fuit summus simpliciter & absolutè respectu fratris, & illo vivente, quia Moyses habuit ante Aaronem Sacerdotium,

Palatini.

Aaron fuit SUMMUS Sacerdos à DEO constitutus. pag. 62. 63. 64. Epistola ad Hebræos non vocat Sacerdotium Mosaicum, sed Aaronicum. pag. 65. Moyses sacrificavit in ordinatione Aaronis tanquàm Propheta Domini, non

dotium, C

tan-

dotium, idè respectu summi Sacerdotij nihil fuit peccatum. pag. 65. *ut* tanquã summus Pontifex. pag. 66. Post-
 Moyses ordinavit Aaronem. Ergo quam Actus ordinat
 ipse fuit superior pag. 66. Non putationis fuit absolutus.
 unquam in dubium vocatum fuisse non amplius Moyses,
 quòd Moyses fuerit summus Pontifex. sed Aaron sacrificia-
 vit. Pag. 67.

Tostatus.

Moyses non erat Sacerdos MAGNUS aut MA-
 IOR, sed DEUS illi ad hoc (ut Aaron & Sacerdotes
 consecraret) potestatem tribuerat, quoniam erat
 Sacerdos unctus oleo invisibili. Cùm autem isti con-
 secrati sunt, & ministrare cœperunt, NON LICUIT
 ei ministrare, nunc autem alii, qui ministrarent le-
 gitimè, subrogati sunt, Levit. 66, c. 1. E.

Aaron frater Moysis major fuit Moyse tribus
 annis, & hæc fuit una de causis, quare Aaron assumfit
 SUMMUM Sacerdotium, & non MOYSES. Levit. 154.
 cap. 4.

Aaron erat major quàm Moyses tribus annis.
 Ergo ad ipsum pertinebat Principatus populi Leviti-
 ci, & ista fuit causa, quare ipse factus fuit SUMMUS
 SACERDOS. Exod. 4. 5. p. 7.

Quantum ad ea, quæ pertinebant ad Sacerdo-
 tium & CULTUM DEI in sacrificiis & similibus ma-
 jor erat Aaron quàm Moyses. Nam Aaron erat SUM-
 MUS SACERDOS, Moyses verò simplex Levita.
 Nec valet, si arguas, quòd ipse fecerit omnia sacri-
 ficia

ficia tempore consecrationis Sacerdotum. Nam tum ex necessitate factum est, cum non esset aliquis, qui posset consecrare Sacerdotes, & in talibus necessitatibus Levitæ poterant supplere locum Sacerdotum, ut tempore Ezech. 2. Paralip. 29. Et paulo post: Erat igitur Aaron MAXIMUS quantum ad cultum DEI, tamen quantum ad regimen populi Moyses erat major. Num. 4. 1. pag. 14. cap. 2. C. D. E.

Aaron erat jam effectus (Levit. 9.) Dominus Sacrificiorum: cum esset SUMMUS PONTIFEX; Moyses vero NIHILO in his poterat, quoniam esset simplex Levita, & cessaverat ministerium suum, quod fuerat in defectum, non existentium Sacerdotum, Lev. 72. cap. 2. Et paulo post: Autoritas mandandi quantum ad sacrificia, non MANEBAT IAM PENES MORSEN; sed penes Aaron, cum ipse esset SACERDOS MAGNUS, & ideo directe non poterat Moyses; jubere aliquid de Sacrificiis Israeliticis, sed juberet hoc Aaron. Et cum dicitur, quod Moyses jubebat hinc aliquid Aaron, non est hoc intelligendum, quod hoc juberet tanquam Moyses, sed tanquam Propheeta referens ea, quæ à Domino dicebantur, & hoc modo major erat Propheeta quolibet alio homine, cum gereret personam Dei. Aaron Pontifex erat, & sacrificia faciebat, ideo benedicere populo ad ipsum pertinebat, nec in præsentia jus erat Moyse benedicere populo. Levit. 66. col. 4.

In spiritualibus simpliciter Aaron major erat Moyse; Nam Aaron Pontifex erat: Moyses autem unus de simplicibus Levitis. Ibid.

9. Bavarici.

Palatini.

Aaron nihil commisit contra illam summam judiciariam potestatem, qua erat praeditus tanquam Pontifex. pag. 60. Verbi gratia: Si quis me cogeret, ut quid facerem contra Fidem & religionem meam, interius tamen possem habere fidem.

Summus Pontifex Aaron a Deo ipso constitutus, in doctrina erravit, & tunc quando tanquam Pontifex constituit cultum, & erexit vitulum aureum. Pag. 38. & passim in sequentibus.

Pag. 71.

Tostatus.

Aaron non peccavit peccato Idololatriæ, sed in aliquo, quod aliquo modo indirectè pertinet ad Idololatriam. Nam potius debuisset omnia mala pati, quam malo consentire: fecit enim vitulum timore mortis. Exod. tom. 2. 135. col. 3.

10. Bavarici.

Palatini.

Christus Matth. 16. monens cavendum a fermento discipulos, ut caveant sibi a Pharisaorum, hoc voluit, ut fermento Pharisaorum & Sadducaeorum, quoad mores, ducantur. Cuius quod id discipuli NON quoad DOCTRINAM p. 57 Malach. 2. Christus interpretatus est de saxatur mala vita. pag. 59. Verba (in lege) explicari externis nihil erat magnoperè dos-

Christus Matth. 16. hortatur discipulos, ut caveant sibi a fermento Pharisaorum & Sadducaeorum. Cuius quod id discipuli intelligerent de panibus, illic DOCTRINA. In moribus In moribus nihil erat magnoperè repre-

possunt de moribus. Nam & reprehensione dignum. Tectans
 is, qui improbè vivit, scandalizat suum proximum in civitatem sub ovili habitu.
 lege Christiana. Pag. 61. Pag. 58.

To status.

Matth. 16. quæst. 23.

Quæritur, quomodo DOCTRINA Phariseorum vocatur hîc fermentum? DOCTRINA MALA vocatur fermentum, quia valdè corrumpit. Nam sicut fermentum existens parvum in quantitate alterat totam massam, & corrumpit eam, si superabundanter ponatur: Ita & parva HÆRESIS inficit totam sanam doctrinam. Sic dicitur 1. Cor. 5. Modicum fermentum totam massam corrumpit, & quantum ad hoc, magis vocatur fermentum MALA DOCTRINA quàm bona, quia doctrina bona, si pauca sit adjuncta multæ doctrinæ malæ, non permutat eam, ut faciat hominem bonum, Doctrina autem mala parva, multæ doctrinæ bonæ permixta, totum inficit, & hominem malum reddit, & hoc, quia, ut ait Dionysius, bonum fit solum ex integra causa, malum verò ex defectibus singularibus, & idè, si quis unicam hæresin teneat, etiamsi tota alia doctrina sana sit, erit hæreticus, & non è contrario. Sic ergò erit fermentum MALA DOCTRINA ECCLESIASTICA, quia valdè alterat & corrumpit. Sic dicit Hieronymus: Fermentum enim hanc habet vim, ut si farinæ mixtum fuerit, quod parum videbatur crescat in,

C 3

majus,

majus, & ad saporem suum universam conspersio-
 nem trahat. Ita DOCTRINA HÆRETICA, si vel mo-
 dicam scintillam in tui pectus in brevi flamma con-
 crescat ingens, & totam hominis positionem ad se
 trahat Ibid. q. 24. Quid sit fermentum Phariseorum
 & Sadduceorum, & quærat MALA DOCTRINA.
 p. 188. F. Considerandum quod fermentum vocat
 hic PARVAM DOCTRINAM, quæ consistit tam in
 verbis, quam in conversatione, cum per externa do-
 ceatur quis in mortalibus: Ideo illorum dicitur fer-
 mentum, qui PARVAM DOCTRINAM verbo vel
 opere aut exemplo ostendunt, & quia sic erat de Phari-
 sæis & Sadducæis & Herode, omnium istorum trium
 dicitur esse fermentum. Et paulo post: De fermento
 Phariseorum & Sadduceorum dicendum, quod DO-
 CTRINA est, cum dicatur in litera quod nunc intel-
 lexerunt, quod non dixerat, cavendum à fermento,
 sed à DOCTRINA. DOCTRINA enim Sadduceorum
 mala erat. Nam Spiritus esse negant, & Angelos, &
 resurrectionem, infra 22. & Act. 23. & ista est DO-
 CTRINA PERNICIOSA auferens totum bonum ho-
 minis. Cum totum bonum nostrum sit post mor-
 tem, & erat valde contraria ista doctrina doctrinæ
 Christi, qui evangelizabat vitam æternam, quæ post
 mortem est, & ideo ipse redarguit semel Sadducæos
 dicens; Erratis nescientes scripturas neque virtu-
 tem Dei, inf. 22. & Luc. 10. & hoc fermentum tota-
 liter cavendum erat. De Pharisæis dicendum, quod
 doctrina eorum, quantum ad aliquid, erat bona:
 Nam ipsi resurrectionem & Angelos & Spiritus con-
 cedunt. Act. 23, Et quantum ad hoc, non erat doctrina
 eorum

eorum fugienda. Sed ista non vocatur doctrina eorum, nisi illa, quæ propriè ipsorum erat, & tamen resurrectionem esse & Angelos & Spiritus totius sacrae scripturae doctrina erat non ipsorum Pharisaeorum. Unde quando Christus arguit contra positionem Sadducaeorum solvendo eorum dicta ait: Erratis non intelligentes scripturas, inf. 22. & Luc. 10. & sic sacrae scripturae continent de hoc, & non est propria doctrina Pharisaeorum, sed fermentum erat DOCTRINA PROPRIA ipsorum, & hoc erat, quòd leges Seniorum (traditiones) tam strictè servarentur: quòd divinis legibus præponerentur, & quòd in exteriori munditia sanctitas esset, de interiore nihil curando, & quòd cibus intrans in corpus coinquinat animam, ut innuitur præcedenti capitulo, quæ omnia falsa sunt, ut ibidem ostensum est.

Etiam DOCTRINA sua ex opere, id est, quæ colligebatur ex opere, ipsorum erat, hominem humanum ambire, omnia propter laudes humanas efficere, desiderare primos accubitus in cœnis, & primas cathedras in Synagogis, & vocari ab omnibus RABBI, ut Christus dixit de eis, inf. 23. Etiam DOCTRINA eorum erat, malos esse & bonos videri, quod ad Hypocrisin pertinet, quem Christus valdè arguit in Pharisaeis eodem capitulo; & istud est propriè fermentum Pharisaeorum. Sic Lucæ 12. Attendite & cavete à fermento Pharisaeorum, quod est Hypocrisis.

Sic dicit Beda: Fermentum Pharisaeorum est decreta legis divinae TRADITIONIBUS hominum postponere, legem verbis prædicare & impugnanæ factis,

factis, Dominum tentare, doctrinæ ejus aut operibus non credere, ab his omnibus cavendum erat, & dixit hoc Christus, quia discipuli erant aliquantulum inclinati ad doctrinam Phariseorum, qui inter Judæos velut religiosi reputabantur.

ii. Bavarici.

Palatini.

Sacra scriptura & Spiritus sanctus loquens in isto libro in Spiritus medio nostrum sententiam manifestam sanctus loquens pronunciat de omnibus controversis Religionis. Iudicium hoc jam in hoc seculo potest judicare inchoatur, in novissimo autem die controversas Res summabitur. pag. 293. Spiritus sanctus ADSIT, per scriptum verbum te judicat. p. 296. ADSIT, A De Sermo meus judicabit vos in novissimo die, inquit Salvator. Pag. 297. mnet me. Pag. 292. & seqq.

To status.

Respondeat pro me Lyra super illo Joh. 12. Qui spernit me, & non accipit verba mea, habet qui judicet eum: Sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. Lyra: Ostendit Christus, qui sit ille Judex, quando dicit, sermo quem locutus sum, ille judicabit eum in novissimo die. Sicut enim lex civilis dicitur judicare latronem in quantum ostendit eum dignum iudicio & condemnatione, sic facta Christi,

& ejus DOCTRINA judicabunt infideles, quòd ostendunt eos dignos condemnatione, sed quia ipsemet Christus judicabit effectivè in adventu secundo, ideò sequitur, quia ex me ipso non sum locutus, propter hoc n. sermo Christi ostendet infideles condemnabiles, quia procedit ex infallibili veritate, scilicet à DEO Patre; proprium enim delictum condemnat quemlibet peccatorem. Concordat Hun. pag. 297.

12. Bavarici.

Dupliciter potest aliquis docere, primò simplici suasionem: Ita possem aliquem docere, ut eat ad illum & illum pagum, quod samen esset MALVM. pag. 83. Quod ad Vriam attinet, dico illum non definisse, cultum Idololatriæ tenendum & ab omnibus observandum esse. Pag. 61.

Palatini.

Vrias populum docuit non tantum per inductionem & suasionem, sed etiã viva voce definiendo.

Pag. 85.

To status.

Persuadentes majore poena puniuntur quàm agentes, prout patet in Decretis, 86. dist. c. tanta. Et hoc quia persuadere interdum plus est, quàm compellere. ff. de ser. corr. l. 1. §. persuadere. 2. Reg. 16. 3. col. 2. t. c. 3. F.

13. Bavarici.

Quod ad Vriam attinet, dico illum non definivisse, cultum
Ido

Palatini.

Vrias Pontifex erravit, quando removit aram Domini,
D

Idololatrium tenendum, & ab omnibus observandum esse: sed potius in factis, quam in doctrina errasse, Pag. 60.

mini, & in eius locum aliam constituit: idq; eo fine, ut sacrificia immolarentur Diis Damascenis. Pag. 58.

Tostatus.

Lib. 4. Reg. cap. 16. super verba:

Misit Rex Achaz ad Uriam Sacerdotem.

Iste erat Sacerdos Magnus tempore Achaz, ideo pertinebat ad eum præcipua cura de rebus pertinentibus ad sacrificium, & ob hoc misit ad eum Achaz similitudinem altaris Damasci, ut simile fabricaret. Et paulò post: Quæritur, quomodo Urias Sacerdos voluit fabricare altare pro IDOLOLATRIA? Respondendum, quòd hoc fortè fecit Urias, quia ipse erat Idololatra sicut Rex: Nam sicut interdum declinabant populi cum Regibus ad Idololatriam: Ita etiam declinabant Sacerdotes. Unde MULTI erant Sacerdotes Idolorum de his, qui erant de genere Aaron, sicut patet inf. 23. Nam Rex Josias quosdam de Sacerdotibus excelsorum occidit, quia erant SACERDOTES Idolorum, alios verò non occidit, sed prohibuit ministrare cum cæteris, dando tamen sibi sustentationem de redditibus sacerdotalibus, quod non fecerat, nisi essent Sacerdotes de stirpe Aaron. Aliter potest dici, ut placeret Regi, qui valde inclinatus erat ad Idola, laudabat facta ejus, & etiam ipse cum eo Idola colebat. Vel fortè faciebat propter timorem, quia Rex cum Idololatra esset, occideret eum, nisi coleret Idola: vel auferret redditus. Voluit ergò potius carere Religione & DEUM offendere, quam redditus amittere.

Bava-

14. Bavarici,

Palatini.

*Ad formam, ad formam
nego sequelam, notetur, quòd
non potuit responderi ad for-
mam. Ego vos docebo modum
respondendi ad formam, &c.
Per totum protocellum.*

*Nos suo loco probamus &
audamus Dialecticam &
Logicas præceptiones, & u-
surpamus illas, quantum
satis est ad rerum explica-
tiones. Pag. 69.*

Tostatus.

Valet consequentia: Sic dicitur in sacra scriptu-
ra, Ergò sic est. Et patet ista consequentia, quia ver-
bo Domini cœli firmati sunt, & omnia, &c. Psal. 32. Et
quia ipse dixit, & facta sunt, Psal. 148. Cœlum & terra
transibunt, & quæ sequuntur. Deut. 4. quæst. 2.

Concordat Lyra ibid. his verbis: Lex divina
vocatur intellectus, quia ejus VERITAS CER-
TISSIMA, certitudine adhæSIONIS, licet non cer-
titudine evidentia, & ea quæ sequuntur, ex divi-
na lege debent tanquam vera approbari, & quæ
repugnant, tanquam falsa repudiari.

Idem in Prol. in Genesin.

D 2

Proble-

Problemata duo:

I. Ad Tannerum.

Si Papa Romanus, & pro tempore Clemens VIII. est Judex omnium controversiarum Religionis cum & sine Concilio, ut habetur in Protocollo pag. 35. & 168. Quomodo stabit hoc, quod dixit: Ecclesiam esse Judicem omnium controversiarum? Pagina 380.

II. Ad Gretzerum.

Qui dicit, pag. 71. Si quis me cogeret, ut quid facerem contra fidem & religionem meam, interius tamen possum habere fidem: Quid responsurus sit Christo, Matth. 10. Omnis qui confitebitur me coram hominibus, confitebor & ego eum coram Patre meo, qui in caelo est: Qui autem NEGAVERIT me coram hominibus, negabo & ego eum coram Patre meo, qui in caelo est?

Sequun-

Sequuntur tria Argumen-
ta Studioforum ad utrumq;

I.

Tostati mens & doctrina semper fuit pura,
sancta & catholica,

Ergo prædictæ positiones Tanneri & Gret-
zeri contrariæ sunt hæreticæ:

Antecedens probatur ex vita Tostati &
omnium Pontificiorum suffragio. Conse-
quentia patet, quia plus uno verum & cas-
tholicum esse non potest.

II.

Quicumque profert & defendit dogmata Ca-
tholicis contraria, est Hæreticus:

Tannerus & Gretzerus protulerunt & de-
fenderunt dogmata Catholicis (ut pa-
tet ex præcedentibus) ex Diametro
contraria.

Ergo Tannerus & Gretzerus sunt Hæretici.

III.

Quicumque profert & defendit dogmata Ca-
tholica, est Catholicus.

D 3

D. Hün-

D. Hunnius & D. Heilbrunnerus protulerunt & defenderunt dogmata Catholica, ut patet ex præcedentibus.
Ergo D. Hunnius & D. Heilbrunnerus sunt Catholici.

Respondeant Domini ad formam & materiam, ne potius pro Sophistis, quam Theologis habeantur.

In V caput Deuter. quæst. X *

Si aliquando diabolica insurgat tentatio, proponens nobis, non esse nos à Deo profectos, non aspernantes ei, sed totis visibus eam fugiamus, quia nulla tentatio quam ista periculosior est. tangit n. in radice. Humiliter ergo coram Dño toto corde, ga fideles est, & seipsum regere non potest, et exardet nos invocantes, et quædãt eum in veritate, quia voluntatem timeat, um se fecit. Et aspernantes illos spirituales vinorum, qui nos præbent, & commotionibus à malo revocent. Et valeamus apud leprosa sacrorum scripturarum, in quibus misericordia eius infinita demonstrantur, considerantes, q. & nobis Dñs oraverit (Job. 17) Tanta a. auferat. Et fuit illa oratio cum clamore valido, quod & sua reverentia exarduit est, Heb. 5. Hæc enim & similia frequentius relegentes in ardorem & spem æternorum bonorum accendimus: quia quædam scripta sunt, ad nostram doctrinam scripta sunt, ut per patientiam & consolationem scripturarum spem habeamus, in est, certam expectationem vitæ æternæ, Rom. 15.

In XVII caput Deuter. quæst. IV. Et non declinabis ad dextram, nec sinistram, id est, totaliter obdies voluntatibus eorum, ad nullam partem declinans. præterquam glossa lebrica dicit, quod si dixerit iudex ille, quod manus dextra est sinistra, vel similia, quod etiam credendum est, et tenenda eorum sententia. Sed istud deficiunt in hoc, qd nulli huius contra se nota veritatem dicenti credendum est: maxime qd hoc includit contradictionem. Item sequeretur, quod si diceret epus credens deos alienos, credendum esset eis, et sic mandando contra aliqua legalia. Sed in littera positum contrarium, quia dicitur, quod illi iudices duas condiciones habere debent. Prima, qd iudicent secundum veritatem, quia dicitur, qd iudicabunt tibi iudicij veritatem. Secunda conditio, qd non iudicent contra legem, dicitur, qd docuerint te iuxta legem eius. Ergo videtur, quod si iudicaverint contra veritatem, vel contra legem, qd non est eis adserendum.

Addimus, quod nulla traditio, vel regula, vel lex, vel determinatio
puri hominis, qui in talibus fallere potest et falli, obligat ut præcise
talos est, subditos ad credendum eam tanquam veritatem fidei aut
divinam legem, licet obligare possit sub panâ publicâ ad exteriorum
eius receptionem & ad non impugnandum eam. Exinde patet via
ad investigandum particulatim, quid operentur determinatio summorum
Pontificum, quid condemnationis articulorum Parisiis vel alibi facta. Preest
siquidem fieri, ut absq[ue] peccato mortali, imò cum merito magno, sit aliquis
Theologus vel alius prudens, qui dissentiat corde ab ^{re} determinationibus aut
qui tamen obligatur ^{re} per evitandam scandalum vel aliter, non repugnare exteriori.
Nam potest aliquarum publicatio veritatum prohiberi, et aliquarum falsitatum
dogmatizatio permitti.

Idem ibidem, nense de vita spiritali anima, sub initium. Solus potest dare præcepta
affirmativa aut negativa sub panâ mortis aeternae, quia illam infligere solus
potest. Nullus ergo perdet grã, nullus ratiõ damnationis aeternae incurrit, nisi pro
quanto divina legi præcepta transgesserit.

Ibid. Corollario quarto. Omnis horarum canonicarum, transgressio jejuniorum ecclesiasticorum
et generaliter vium statutorum & regularum & canonicorum nunquam est mortale peccatum,
nisi pro quanto divina legi præcepta disponans invenitur.

* Consultarem cuilibet fidei, ut se ex Dei grã crederet prædestinatum: sed ad hoc perveniri non
posse sine magnis laboribus, ut sic desperans non recedat ab omni opere bono. Quia ut nimirum credat
grã prædestinationis sine aliquo opere se gloriam adepturum putet, quã quod prædestinationem quibus
plerumq[ue] sine magnis & sanctorum precibus adipisci non possumus — Et hoc quod nones fides
1 Cor. 13. Nunc narrant in vobis Fides, Spes, Caritas. Spes autem est certus expectatio beatitudinis ex gratia
Dei: sed nullus potest certo expectare vitam aeternam, nisi se crederet prædestinatum, quia aliis
impossibile est: ergo licet vobis, imò debemus credere, nos fore prædestinatos. Et si aliquid diabolum etc.

akt II, 1008

V077

mit

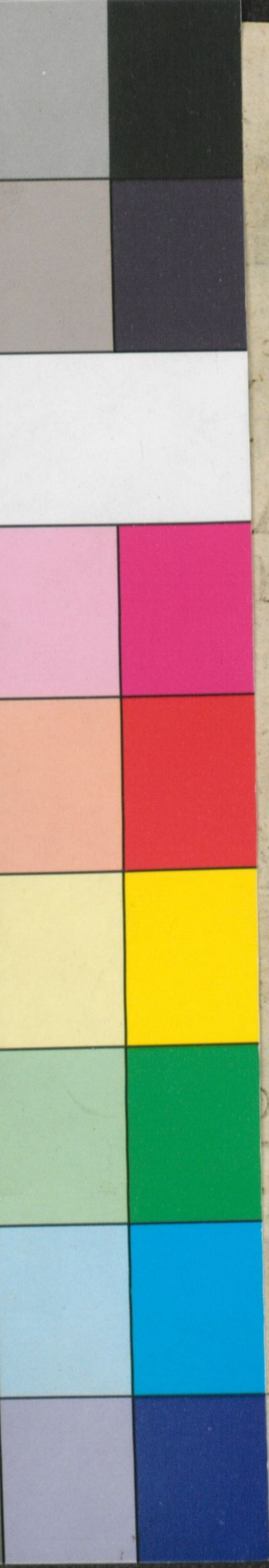
Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8

KODAK Color Control Patches © The Tiffen Company, 2000

Kodak LICENSED PRODUCT

Blue	Cyan	Green	Yellow	Red	Magenta	White	3/Color	Black
------	------	-------	--------	-----	---------	-------	---------	-------

Handwritten text on aged paper, including:

ALPHO
TOSTA
Hilpani
RATISBONA
M. DC. VII
A. N. M.

Fragment of a printed page with a decorative initial 'A' and Latin text:

stro
ma
giu
mu
fic
du
sci
su
re
mi
dr
pr

